کۆماری عێراق
هەرێمی کوردستان
سەرۆک

بڕیار
ژمـارە (٤)ی سـاڵی ٢٠٢٣

بەپێـی ئەو دەسـەڵاتەی پێمانـدراوە لە بـڕگەی (یەکەم)ی مـاددەی (دەیەم) لە یاسـای سـەرۆکایەتیی هەرێمـی کوردسـتان ژمـارە (١)ی سـاڵی ٢٠٠٥ی هەمـوارکراو و پاڵپشـت بە یاسـاکاریی پەرلەمـانی کوردسـتان کە لە دانیشـتنی ئاسـایی ژمـارە (١٤)ی ڕۆژی ٢٠٢٢/١١/٢٩ کردوویەتـی، بڕیارمانـدا بە دەرکردنی:

یاسای ژمارە (١٥)ی ساڵی ٢٠٢٢
یاسای بەرکارکردن و هەمواری پیادەکردنی یاسای واژۆی ئەلیکترۆنی و مامەڵە ئەلیکترۆنییەکان ژمارە (٧٨)ی ساڵی ٢٠١٢ لە هەرێمی کوردستان - عێراق

ماددەی (١):
یاسای واژۆی ئەلیکترۆنی و مامەڵە ئەلیکترۆنییەکان ژمارە (٧٨)ی ساڵی ٢٠١٢، لە هەرێمی کوردستان - عێراق، بەرکار و هەمواری پیادەکردنی دەکرێت.

ماددەی (٢):
بـۆ جێبەجێکردنـی ئەم یاسـایە، دامەزراوەکـان و فەرمانگەکـانی هەرێـم و ئەوانەی خـاوەن پۆسـتن تیایاندا جێگەی دامەزراوە و فەرمانگە ئیتیحادی و ئەوانەی خاوەن پۆستن تیایاندا دەگرنەوە، لەهەر شوێنێکی یاساکەدا هاتبن.

ماددەی (٣):
پیـادەکردنی بڕگەکـانی (**یەکەم، دووەم، چـوارەم، شەشـەم، هەشـتەم، پـازدەیەم، حەڤـدەیەم**)ی ماددەی (١)ی یاساکە، هەموار دەکرێت و بەم شێوەیەی خوارەوە دەخوێندرێتەوە:-

یەکەم: **فەرمانگە**: فەرمانگەی تەکنەلۆجیای زانیاری لە ئەنجـومەنی وەزیرانـی هەرێمـی کوردسـتان - عێراق.

دووەم: **سەرۆکی فەرمانگە**: سەرۆکی فەرمانگەی تەکنەلۆجیای زانیاری.

چوارەم:

١- **واژۆی ئەلیکترۆنـی**: نیشـانەیەکی کەسـیە کە بە شـێوەی پیـت، ژمـارە، هێمـا، نیشـانە، دەنـگ یـان شێوەی دیکە دەردەکەوێت و تایبەتمەندییەکی بێهاوتـای هەیە، و ناسـنامەی کەسـیی خـاوەنەکەی دەسەلمێنێت و دەسەڵاتی پەسەندکردن متمانەی پێدەدات.

٢- **واژۆی دیجیتاڵی**: بریتیە لە جۆرێکی دیاریکراوی واژۆی ئەلیکترۆنی کە پشت بە بڕوانامەیەک دەبەستێت و دەتوانێت زانیاری واژۆکراو و ڕەسەنایەتی کەسی واژۆکار بسەلمێنێت، و لانیکەم ناو یان ناوی خوازراوی ئەو کەسە پشتڕاست بکاتەوە.

شەشەم: مامەڵە ئەلیکترۆنییەکان: مامەڵەی شارستانی، بازرگانی، کارگێڕی، دارایی و ئەوەی پەیوەستە پێیانەوە، لە داواکاریی، ڕێکار، گرێبەست، تۆمارنامە، نامەکاریی، قەواڵەی ئەلیکترۆنی شیاو بۆ هەواڵەکردن و دەستاودەستکردن، ئەوانەی کە بەهای دارایی و نەختینەییان هەیە و لێدەرهاتە داراییەکان، کە بە ئامرازی ئەلیکترۆنی ئەنجام دەدرێن، دەگرێتەوە.

هەشتەم: نێوەندی ئەلیکترۆنی: پڕۆگرامی ئەلیکترۆنی یان هەر ئامرازێکی ئەلیکترۆنی دیکە، کە بە مەبەستی جێبەجێکردنی ڕێکارێک یان وەڵامدانەوەی ڕێکارێک، بۆ دروستکردن یان ناردن یان وەرگرتنی زانیاری، بەشێوەیەکی تەواو یان بەشێکی، بەبێ دەستوەردان یان پێداچوونەوەی کەسێک لەکاتی جێبەجێکردن یان وەڵامدانەوەدا، دەگرێتەوە.

پازدەیەم: واژۆکار: ئەو کەسەیە کە هەڵگری داتا و ئامرازی واژۆکردنی ئەلیکترۆنی تایبەت بەخۆیەتی، لە واژۆکردنی مامەڵەیەکی ئەلیکترۆنی بەناوی خۆی یان ئەو کەسەی دەبێتە جێگرەوەی یان لەڕووی یاساییەوە نوێنەرایەتی دەکات، بەکاریدەهێنێت.

حەڤدەیەم: ئامرازی واژۆکردن: ئامرازێکە بۆ دروستکردنی واژۆی ئەلیکترۆنی بەکاردەهێنرێت، وەک پڕۆگرامێکی ئامادەکراو یان ئامێرێکی ئەلیکترۆنی.

ماددەی (٤):

بڕگەیەک بە زنجیرەی (**سێیەم**) بۆ ماددەی (٣)ی یاساکە زیاد دەکرێت و بەم شێوەیەی خوارەوە دەخوێندرێتەوە:-

سێیەم:

١- دەکرێت تەنها داواکاری و پەڕاو و بەڵگەنامە پێویست و پەیوەستەکان بەو مامەڵانەی لە خاڵەکانی (أ، ب، ج، د، و)ی بڕگەی دووەمی ئەم ماددەیەدا هاتوون، ئەوەندەی لەگەڵ سروشتی یاساییاندا دەگونجێت، بۆ مەبەستی ئاسانکاریی لە جێبەجێکردنیان، بە شێوازی ئەلیکترۆنی پێشکەشی لایەنی فەرمی پەیوەندیدار بکرێن.

٢- دەکرێت ڕێوشوێنەکانی دادگا، پێڕاگەیاندنی دادوەریی، پێڕاگەیاندنی ئامادەبوون، فەرمانەکانی پشکنین، فەرمانەکانی دەستگیرکردن و حوکمە دادوەرییەکان، ئەوەندەی لەگەڵ سروشتی یاساییاندا بگونجێت، دوای دابینکردنی پێداویستییە یاسایی و هونەری و تەکنیکییەکان و ڕاهێنانی دادوەران و فەرمانبەرانی پەیوەندیدار، بەشێوازی ئەلیکترۆنی بێت.

ماددەی (٥):

پیادەکردنی ماددەی (**٢٨**)ی یاساکە هەموار دەکرێت و بەم شێوەیەی خوارەوە دەخوێندرێتەوە:-

ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان پەیڕەوێک بۆ ئاسان جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەردەکات.

ماددەی (٦):

پیادەکردنی ناوەڕۆکی ماددەی (**٢٩**)ی یاساکە ڕادەگیرێت، و بەم شێوەیەی خوارەوە دادەڕێژرێتەوە:-

یەکەم: مەرج و ڕێکاری پەیوەندیدار بە مۆری ئەلیکترۆنی و دیجیتاڵی هاووڵاتیان و سیفەتی فەرمی قەواڵە ئەلیکترۆنییەکان، بە پەیڕە و دیاریدەکرێت.

دووەم: ئەو ڕێکارانەی پەیوەستن بە دروستکردنی نووسراو، سپاردن، پارێزگاریکردن، کۆپیکردن و بەکارهێنانی واژۆی ئەلیکترۆنی لەسەریان، بەجۆرێک پاراستنی نهێنی زانیارییەکان و سەلامەتیان مسۆگەر بکات، بە پەیڕەو دیاریدەکرێت.

سێیەم: لایەنە فەرمییەکان دەتوانن بەڕێگەی ئەلیکترۆنی ئەم ئەرکانەی خوارەوە جێبەجێ بکەن:-

١- دروستکردنی قەواڵە، قبوڵکردن، سپاردن، پێشکەشکردن و پارێزگاری لێکردنیان.

٢- پێدانی مۆڵەت، ڕێگەپێدان، ڕەزامەندی و دەرکردنی بڕیار.

٣- قبوڵکردنی پارەدان یان وەرگرتنی ڕەسم.

٤- خستنەڕووی تەندەری حکومی، بەو شێوەیەی کە لەگەڵ حوکمی یاسا بەرکارەکان لەم بوارەدا دەگونجێت.

چوارەم: جگە لەو حاڵەتانەی بەیاسا ڕێپێدراوە، لایەنی حکومی و ناحکومی پەیوەندیدار، و ئەوانەی کاری تێدا دەکەن، و ئەوانەی بەحوکمی ئەرکەکانیان دەڕوانە زانیاریی و داتای کەسی ئەو کەسانەی لەسیستەمی ئەلیکترۆنیدا مامەڵە دەکەن، ناتوانن زانیارییەکان ئاشکرا بکەن، تەنها بەڕەزامەندی خاوەنەکەی یان ئەوەی نوێنەرایەتی دەکات یان بەبڕیارێکی دادگا نەبێت، هەروەها ناتوانن بەناڕەوا بەکاریان بهێنن.

ماددەی (٧):

بەشێک بە ڕیزبەندی (هەشتەم) بە ناوی (حوکمە سزاییەکان) بۆ یاساکە زیاد دەکرێت کە پێکدێت لە ماددەکانی (٣٠، ٣١، ٣٢، ٣٣، ٣٤، ٣٥، ٣٦) و بەشی (هەشتەم)ی یاساکە دەبێتە بەشی نۆیەم، و بەم شێوەیەی خوارەوە دەخوێندرێنەوە:-

بەشی هەشتەم
حوکمە سزاییەکان

ماددەی (٣٠): زیادکراو

لەگەڵ ڕەچاوکردنی هەر سزایەکی توندتر کە لە یاسا بەرکارەکانی هەرێمدا هاتوون، بە بەندکردن بۆ ماوەیەک کە لە (٦) شەش مانگ کەمتر نەبێت و لە (٣) سێ ساڵ زیاتر نەبێت و بەپێبژاردنێک کە لە (٢,٠٠٠,٠٠٠) دوو ملیۆن دینار کەمتر نەبێت و لە (٤,٠٠٠,٠٠٠) چوار ملیۆن دینار زیاتر نەبێت، سزا دەدرێت، هەرکەسێك:-

یەکەم: بەڵگەنامەی ئەلیکترۆنی بۆ هەر مەبەستێکی ناڕەوا دروست بکات یان بڵاویبکاتەوە یان پێشکەشی بکات.

دووەم: بەشێوەیەکی ناڕەوا بچێتە ناو داتابەیسێکی تایبەت بە واژۆ و بەڵگەنامەی ئەلیکترۆنی یان تیایدا بمێنێتەوە.

سێیەم: بەڕێگەی گزی، داتا بخاتە ناو سیستەمی چارەسەریی زانیاری یان ئەو داتایانەی لەخۆی گرتووە لایببات یان هەمواری بکات.

چوارەم: بەبێ مۆڵەتی خاوەنەکەی داتای دروستکردنی واژۆیەکی ئەلیکترۆنی تایبەت بە کەسێکی دیکە دەستداربکات یان ئاشکرای بکات یان بەکاریبهێنێت.

ماددەی (٣١): زیادکراو

بەبەندکردن بۆ ماوەیەک کە لە (١) یەک ساڵ زیاتر نەبێت و بەپێبژاردنێک کە لە (١,٠٠٠,٠٠٠) یەک ملیۆن دینار کەمتر نەبێت و لە (٣,٠٠٠,٠٠٠) سێ ملیۆن دینار زیاتر نەبێت، سزادەدرێت، هەرکەسێك:-

یەکەم: زانیاری نادروست بەمەبەستی وەرگرتنی ڕێگەپێدانی دەرکردنی بڕوانامەی پەسەندکردن و نوێکردنەوە و هەڵوەشاندنەوەیان، پێشکەش بکات.

دووەم: دانپێدانانی ناڕاست بدات بۆ وەرگرتنی بڕوانامەی پەسەندکردن.

ماددەی (٣٢): زیادکراو

لایەنی پەسەندکردن بەپێبژاردنێک سزا دەدرێت کە لە (٥,٠٠٠,٠٠٠) پێنج ملیۆن دینار کەمتر نەبێت و لە (١٠,٠٠٠,٠٠٠) دە ملیۆن دینار زیاتر نەبێت لە یەکێک لەم دوو بارەی خوارەوەدا:-

یەکەم: پیادەکردنی خزمەتگوزارییەکانی پەسەندکردنی ئەلیکترۆنی بەبێ ڕێگەپێدان، دەستپێکردنەوە یان بەردەوامبوون لەسەر چالاکییەکەی وێڕای هەڵوەشاندنەوەی ڕێگەپێدانەکەی یان کۆتاییهاتنی بەبێ نوێکردنەوە، یاخود لێکدان (اندماج) لەگەڵ لایەنێکی دیکە یان دەستهەڵگرتن لە ڕێگەپێدان بەپێچەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە.

دووەم: ئاشکراکردنی یەکێک لە مامەڵەکارەکانی یان سوود وەرگرتن لەو زانیارییانەی بەردەستیەتی سەبارەت بە کەسی داواکاری بڕوانامەی بەڵگەنامە ئەلیکترۆنییەکان بۆ مەبەستی دیکە جگە لە چالاکی ئەرشیفکردنی ئەلیکترۆنی بەبێ وەرگرتنی ڕەزامەندی نووسراوی داواکاری بڕوانامە، و ئەم سزایە ڕێگر نیە لە هەر سزایەکی دیکە کە لەم یاسایە یان یاسا بەرکارەکانی دیکەدا بۆ سزادانی کەسی بکەر هاتبێت.

ماددەی (٣٣): زیادکراو

لەگەڵ ڕەچاوکردنی هەر سزایەکی توندتر کە لەیاسا بەرکارەکانی هەرێمدا هاتوون، بەبەندکردن یان زیندانیکردن و بەپێبژاردنێک کە لە (٢,٠٠٠,٠٠٠) دوو ملیۆن دینار کەمتر نەبێت و لە (٤,٠٠٠,٠٠٠) چوار ملیۆن دینار زیاتر نەبێت، سزا دەدرێت، هەرکەسێك:-

یەکەم: بەهەر ڕێگایەک واژۆیەک یان نێوەندێک یان بەڵگەنامەیەکی ئەلیکترۆنی لەناو ببات یان خەوشدار یان ساختەیان بکات، یان بەشێوەیەکی ناڕەوا بەکاریبهێنێت.

دووەم: بەهەر ئامرازێک بەناڕەوایی بگاتە واژۆیەک یان نێوەندێک یان بەڵگەنامەیەکی ئەلیکترۆنی یان ئەو نێوەندە هاک بکات یان ڕێگەی لێبگرێت یان پەکیبخات.

ماددەی (٣٤) زیادکراو

یەکەم: جگە لەو حوکمە تایبەتانەی لەم یاسایەدا هاتوون، هەر کەسێک سەرپێچی حوکمەکانی دیکەی ئەم یاسایە بکات، ئەوا بەبەندکردن بۆ ماوەیەک کە لە (٦) شەش مانگ زیاتر نەبێت و بەپێبژاردنێک کە لە (٥٠٠,٠٠٠) پێنج سەد هەزار دینار کەمتر نەبێت و لە (١,٠٠٠,٠٠٠) یەک ملیۆن دینار زیاتر نەبێت یان بەهەردووکیان، سزادەدرێت.

دووەم: بە تاوانبارکردنی کەسی ڕێگەپێدراو بەیەکێک لەو تاوانانەی لەم یاسایەدا هاتوون، ڕێگەپێدانەکەی هەڵدەوەشێتەوە.

ماددەی (٣٥) زیادکراو

ئەو کەسانەی لە لایەنی تایبەتمەندی جێبەجێکردنی ئەم یاسایە کاردەکەن، لە چوارچێوەی ئەرکەکەیاندا سیفەتی ئەندامی بەرزەفتی دادگەرییان پێدەدرێت، سەبارەت بەو تاوانانەی لەو یاسایەدا دەقنووسکراون.

ماددەی (٣٦) زیادکراو

سزاکانی هاتوو لەم یاسایەدا، بەباری توندکەر هەژمار دەکرێت ئەگەر تاوانەکە لەلایەن فەرمانبەرێکی پەیوەندیدار بە جێبەجێکردنی یاساکە ئەنجامدرابێت.

ماددەی (٨)

کار بە دەقی هیچ یاسا یان بڕیارێک ناکرێت کە لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا ناکۆک بێت.

ماددەی (٩)

ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ دەکەن.

ماددەی (١٠)

ئەم یاسایە دوای تێپەربوونی (٩٠) نەوەد ڕۆژ لە ڕێکەوتی بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان)دا جێبەجێ دەکرێت.

هۆیەکانی دەرچوواندن

لەپێناو بەدەنگەوەهاتنی پێشکەوتنە خێراکانی بواری ئەلیکترۆنی و تەکنەلۆجیای زانیاری، بەو شێوەیەی خزمەت بە پێشکەوتنی ئابوریی هەرێم دەکات، و وەک گونجاندنێک لەگەڵ کۆمەڵگەی نێودەوڵەتی لە بواری بازرگانی، لەڕێگەی یەکخستنی حوکمە یاساییەکانی پەیوەندیدار بە مامەڵە ئەلیکترۆنییەکان، و ئاسانکاریی بازرگانی و مامەڵەی دارایی و کارگێڕیی و لابردنی بەربەست و ئاڵەنگارییەکانی بەردەمیان لەڕێگەی پەرەپێدانی ژێرخانی یاسایی واژۆی ئەلیکترۆنی و بەڵگەنامە ئەلیکترۆنییەکان و پێدانی هێزی یاسایی پێیان، و مسۆگەرکردنی گواستنەوەی ئەم بەڵگەنامانە و مامەڵەکردن پێیانەوە لەنێوان لایەنە پەیوەندیدارەکان لەڕێگەی خزمەتگوزاریی بێ مەترسی و پارێزراو، بەجۆرێک یاساکە حوکمی تایبەت بەپاراستنی نهێنی کەسێتی داتا و زانیاری کەسیی لەخۆ بگرێت، و خراپ بەکارهێنانی واژۆی ئەلیکترۆنی لە جۆرەها زێدەڕۆیی لە مامەڵەی ئەلیکترۆنی سنووردار بکات، بەشێوەیەک پارێزراوێتی مسۆگەر بکات و متمانەی مامەڵەکاران پتەوتر بکات، ئەم یاسایە دەرچووێندرا.

نێچیرڤان بارزانی
سەرۆکی هەرێمی کوردستان

هەولێر
٢٠٢٣/٢/٥